

**VADLĪNIJAS NEPILNGADĪGO UN
NEAIZSARGĀTO PERSONU
AIZSARDZĪBAI**

BEZVAINĪGĀS VISSVĒTĀKĀS JAUNAVAS MARIJAS MĀSU KALPOŅU KONGREGĀCIJAS
LATVIJAS DELEGATŪRA

1. PAMATPRINCIPI

1.1. Kā Bezvainīgās Vissvētākās Jaunavas Marijas (turpmāk - BVJM) māsu kalpoņu kongregācijas locekles, savā dzīvē un attiecībās ar citiem mēs balstāmies uz Evaņģēlija principiem, izrādot pienācīgu cieņu visiem cilvēkiem, pirmkārt tiem, ar kuriem mums ir tiešs kontakts: kolēģiem un cilvēkiem, kuri uzticēti mūsu aprūpei draudzēs, izglītības, aprūpes un audzināšanas, ārstniecības un sociālajās iestādēs. Šos principus mēs īpaši piemērojam, rūpējoties par vājākajiem un visvairāk ievainojamajiem, tostarp nepilngadīgajiem (t. i., personām, kas nav sasniegušas 18 gadu vecumu) un bezpalīdzīgajiem cilvēkiem.

1.2. Šo vadlīniju izpratnē:

- nepilngadīgais: jebkura persona, kas nav sasniegusi astoņpadsmit gadu vecumu vai tāds, kurš saskaņā ar likumu tiek pielīdzināta nepilngadīgajam;

- neaizsargātā persona: „ikviena persona, kas ir slima, kurai ir fiziska vai garīga invaliditāte vai kurai ir atņemta personiskā brīvība, kas faktiski, pat ja tikai dažkārt, ierobežo tās saprašanas vai gribas spējas vai citādi traucē pretoties agresijai” (VELM¹ 1. panta 2.b punkts).

1.3. Jebkādu vardarbību – fizisku, verbālu, psiholoģisku un seksuālu – mēs uzskatām par smagiem grēkiem, kas pārkāpj taisnīgumu un cilvēka cieņu, kā arī sabiedrības dzīves principus, jo īpaši kristīgo dzīvi. Tā prasa nepārprotamu reakciju, bet no vainīgā – centienus izpirkt grēkus un labot nodarīto ļaunumu.

1.4. Seksuālās izmantošanas gadījumos mēs nodrošinām, ka katrs ziņojums tiek nekavējoties pieņemts un rūpīgi izvērtēts. Mūsu prioritāte ir cietušā drošība, labklājība un profesionāla atbalsta sniegšana visā procesa laikā. Mēs rūpējamies par taisnīgu un profesionālu pieeju situācijās, kad tiek izvirzītas nepamatotas apsūdzības, respektējot ikviena tiesības uz aizstāvību. Mēs sadarbojamies ar valsts institūcijām un tiesībsargājošajām iestādēm, nodrošinot atklātu, caurskatāmu un likumam atbilstošu procesu. Vienlaikus mēs īstenojam preventīvus pasākumus — izglītošanu, risku izvērtēšanu, drošības protokolu ievērošanu un regulāras apmācības.

1.5. Apstiprinātos un pierādītos seksuālās izmantošanas gadījumos mēs ievērojam attiecīgos Latvijas tiesību aktus, kā arī kanonisko tiesību normas un citas normas, ko izsludinājis Apustuliskais Krēsls un Latvijas Bīskapu konference.

2. PREVENCIJAS PIELIETOŠANA BEZVAINĪGĀS VISSVĒTĀKĀS JAUNAVAS MARIJAS MĀSU KALPOŅU KONGREGĀCIJAS LATVIJAS DELEGATŪRĀ

2.1. Delegāte kopā ar līdzstrādniecēm regulāri veic seksuālās izmantošanas riska faktoru novērtējumu mūsu īstenotajos apustulātos. Šim nolūkam viņas var piesaistīt arī iekšējos vai ārējos ekspertus. Tās uzrauga un regulāri (vismaz reizi trijos gados) pārskata nepilngadīgo un neaizsargāto personu aizsardzības vadlīnijas un, ja nepieciešams, tās atjauno.

2.2. BVJM māsu kalpoņu kongregācijas locekļiem un viņu sadarbības partneriem ir pienākums ievērot šajās vadlīnijās ietvertos principus, kā arī nepilngadīgo un neaizsargāto personu aizsardzības standartus, kas ir spēkā iestādē, kurā viņi darbojas.

2.3. Nepilngadīgie vai neaizsargātās personas tiek informētas par iespēju ziņot par iespējamiem šo vadlīniju pārkāpumiem personai, kas atbild par prevenciju.

2.4. Pastorālajās aktivitātēs, kurās iesaistīti nepilngadīgie, viņu drošībai un aizsardzībai ir jābūt absolūtai prioritātei. Tāpēc pastorālajā darbā jāievēro šādi principi:

- uzturēt cieņpilnas, profesionālas un godprātīgas attiecības ar nepilngadīgajiem;
- sniegt pozitīvu uzvedības un attieksmes paraugu;
- nodrošināt, ka mijiedarbība ar nepilngadīgajiem notiek redzamā un pārskatāmā vidē, kur to var novērot arī citas personas;

¹ VELM – pāvesta Franciska 2023. gada 25. marta *motu proprio* “Vos estis lux mundi”.

- nekavējoties ziņot atbildīgajām personām par jebkuru potenciāli bīstamu, neatbilstošu vai aizdomīgu rīcību;
- respektēt nepilngadīgā privātumu, vienlaikus ievērojot drošības prasības;
- informēt vecākus vai aizbildņus par plānotajām aktivitātēm un to organizatoriskajiem aspektiem;
- ievērot piesardzību saziņā ar nepilngadīgajiem, tai skaitā telefoniski, elektroniski un sociālajos tīklos.

2.5. Piesardzība nozīmē:

- saziņa notiek caur oficiāliem, pārskatāmiem kanāliem, nevis privātiem profiliem;
- komunikācija ir profesionāla, skaidra un saistīta tikai ar pastorālajiem pienākumiem;
- nav privātas, slepenas vai divdomīgas komunikācijas;
- netiek veiktas individuālas sarakstes ar nepilngadīgajiem, ja vien tas nav pastorāli nepieciešams un pārskatāms;
- grupu saziņā vienmēr ir vairāki pieaugušie (piem., katehēts un prāvests);
- privāta saziņa tiek izmantota tikai izņēmuma gadījumos, un par to tiek informēti vecāki vai aizbildņi;
- nekad netiek sūtītas ziņas vēlu vakarā, naktī vai citos nepiemērotos laikos;
- netiek izmantoti emocionāli, personiski vai intīmi izteicieni.

2.6. Piesardzība klātienē komunikācijā:

Individuāla tikšanās ar nepilngadīgo ir pieļaujama tikai tad, ja:

- tā ir pastorāli nepieciešama,
- par to ir informēti nepilngadīgā vecāki vai likumiskie aizbildņi,
- tikšanās ar nepilngadīgo notiek redzamās, atvērtās telpās, nevis izolētās vietās;
- durvis nav aizslēgtas, telpā ir logs vai stikla ielaidums;
- vienmēr tiek ievērotas profesionālās robežas (fiziska distance, pieskārienu ierobežojumi).

2.7. Piesardzība paaugstināta riska situācijās.

2.7.1. Īpaša piesardzība jāievēro:

- nometnēs,
- svētceļojumos,
- rekolekcijās,
- pasākumos ar nakšņošanu,
- transportēšanā,
- aktivitātēs ārpus draudzes telpām.

2.7.2. Šajās situācijās jāievēro:

- divu pieaugušo klātbūtne,
- atsevišķas telpas nakšņošanai,
- skaidri noteikumi par higiēnas telpu izmantošanu,
- pārskatāma dienas kārtība un atbildīgo personu saraksts.

2.8. Pastorālajā darbā stingri aizliegts:

- piemērot jebkāda veida fizisku sodu;
- izmantot emocionālu vardarbību vai pazemojošu attieksmi;
- veidot privilēģētas, ekskluzīvas vai pārmērīgi personiskas attiecības ar vienu vai atsevišķiem nepilngadīgajiem;
- atstāt nepilngadīgo situācijā, kas var apdraudēt viņa fizisko vai psiholoģisko drošību;
- izturēties aizvainojoši, neatbilstoši vai izmantot jebkādas seksuāla rakstura mājienu;
- diskriminēt nepilngadīgo vai nepilngadīgo grupu jebkāda iemesla dēļ;
- lūgt nepilngadīgajam glabāt noslēpumu vai slēpt informāciju no vecākiem, aizbildņiem vai atbildīgajām personām;
- dāvināt dāvanas tikai vienam nepilngadīgajam, radot nevienlīdzīgu attieksmi pret pārējiem grupas dalībniekiem;
- fotografēt vai filmēt nepilngadīgo bez viņa vecāku vai aizbildņu rakstveida piekrišanas;

- publicēt vai izplatīt attēlus vai video, kuros nepilngadīgais ir identificējams, bez vecāku vai aizbildņu rakstveida piekrišanas.
 - Nav pieļaujama tikšanās ar nepilngadīgo slēgtās, izolētās vai privātās telpās.
 - Nav pieļaujama nepilngadīgā transportēšana vienatnē ar pastorālo darbinieku vai garīdznieku, ja vien nav ārkārtas situācijas un par to nav informēti vecāki.
 - Nav pieļaujama nakšņošana vienā telpā ar nepilngadīgo nometnēs, svētceļojumos vai citās aktivitātēs.
 - Nav pieļaujama privāta, slepena vai neizsekrojama komunikācija (digitāli vai klātienē).
- 2.9. Pastorālās aktivitātes jāorganizē telpās, kas ir drošas un piemērotas nepilngadīgo vecumam un attīstības pakāpei. Ciktāl iespējams, jānodrošina, lai nepilngadīgie neatrastos vietās, kas ir paslēptas no redzesloka vai grūti pārraugāmas.
- 2.10. Jebkura neatbilstoša, aizskaroša vai huligāniska attieksme pret nepilngadīgo — pat ja tā nesatur noziedzīga nodarījuma pazīmes — ir nekavējoties jārisina, rīkojoties līdzsvaroti, ar apdomību un taktu, kā arī informējot nepilngadīgā vecākus vai aizbildņus.
- 2.11. Vecāku vai aizbildņu piekrišana
- 2.11.1. Nepilngadīgo dalībai pastorālajās aktivitātēs ir nepieciešama vecāku vai aizbildņu rakstiska piekrišana. Vecākiem vai aizbildņiem tiek sniegta pilnīga informācija par plānotajām aktivitātēm, kā arī norādīti atbildīgo vadītāju vārdi un kontaktinformācija.
- 2.11.2. Lai fotografētu vai filmētu nepilngadīgos, kā arī lai publicētu vai izplatītu attēlus un video, kuros viņi ir atpazīstami, nepieciešama vecāku vai aizbildņu rakstveida piekrišana. Šāda piekrišana ir vajadzīga arī saziņai ar nepilngadīgo pa tālruni, elektroniski vai sociālajos tīklos.
- 2.11.3. Atļaujas un piekrišanas dokumenti, kas satur sensitīvus personas datus, tiek glabāti rūpīgi, droši un atbilstoši datu aizsardzības prasībām.

3. TIESISKAIS REGULĒJUMS

3.1. Latvijas Republikas tiesību normas

3.1.1. Latvijas Republikā par noziegumu tiek uzskatītas seksuālas attiecības ar nepilngadīgajiem līdz 16 gadu vecumam, nepilngadīgo līdz 16 gadu vecumam iesaistīšana seksuālās darbībās (Krimināllikuma 161. pants), pornogrāfiska satura materiālu izveidošana, izplatīšana un glabāšana, iesaistot nepilngadīgos, kas jaunāki par 16 gadiem (Krimināllikuma 166. pants). Šie noziegumi tiek izskatīti pēc upura pieprasījuma vai pēc atbildīgo iestāžu iniciatīvas, vairumā gadījumu noilgums šīm lietām iestājas 15 gadus pēc pārkāpuma izdarīšanas, taču ne ātrāk kā piecus gadus no brīža, kad upuris sasniedz pilngadību.

3.1.2. Katrai personai ir pienākums nekavējoties ziņot policijai, Bērnu aizsardzības centram, bāriņtiesai vai sociālajam dienestam par likumpārkāpumu, kas vērstas pret bērnu, kā arī tad, ja personai ir aizdomas, ka bērnam ir priekšmeti, vielas vai materiāli vai pastāv apstākļi, kas var apdraudēt paša bērna vai citu personu dzīvību vai veselību.

3.2. Kanonisko tiesību normas

3.2.1. Baznīcas tiesības par smagākajiem noziegumiem seksuālā kontekstā uzskata:

- noziegumu pret Dekalogā ietvertu sesto bausli – kas ietver dzimumaktu vai citu seksuālu darbību ar fizisku kontaktu vai bez tā – izdarītu, izmantojot vardarbību, draudus, ļaunprātīgi izmantojot savu varu vai piespiežot (KTK kan. 1395 § 3; VELM art. 1 §1);
- pārkāpumu pret Dekaloga sesto bausli, kas izdarīts, nodarot kaitējumu nepilngadīgai personai, kas jaunāka par 18 gadiem, personai, kuras saprāts pastāvīgi darbojas tikai ierobežotā apjomā, vai **bezpalīdzīgam pieaugušajam** (KTK 1398. kan. § 1 1. punkts; VELM 1. panta 1. punkts);
- nepilngadīgas personas, personas, kuras pastāvīgi spēj izmantot saprātu tikai ierobežotā apjomā, vai **bezpalīdzīgas pieaugušās personas** vervēšana vai pierunāšana uzstāties pornogrāfiskos nolūkos vai piedalīties pornogrāfiskās prezentācijās (KTK 1398. panta 1. punkta 2. apakšpunkts; VELM 1. panta 1. punkts);

- pornogrāfisku attēlu, kuros attēloti nepilngadīgie, kas jaunāki par 18 gadiem vai **bezpaldzīgas personas**, kuras pastāvīgi spēj izmantot saprātu tikai ierobežotā apjomā (KTK kan. 1398 § 1 3. punkts; VELM art. 1 § 1).

3.2.2. Gadījumā, ja iepriekš minētos noziegumus ir izdarījuši garīdznieki, konsekrētās dzīves institūtu locekļi vai apustuliskās dzīves apvienību locekļi, attiecīgajiem Baznīcas priekšniekiem ir pienākums pieņemt, ziņot un veikt pasākumus, kas paredzēti Baznīcas tiesībās (VELM 1. panta 1. punkts, 2. panta 1. punkts).

3.2.3. Ja kāds garīdznieks vai Konsekrētās dzīves institūta vai Apustuliskās dzīves biedrības loceklis iegūst ziņas vai viņam ir pamatots iemesls uzskatīt, ka garīdznieks vai Konsekrētās dzīves institūta vai Apustuliskās dzīves biedrības loceklis ir veicis seksuālu vardarbību pret nepilngadīgo vai bezpaldzīgu personu, izņemot grēksūdzes sakramentā iegūtu informāciju (KTK 1548. kan. 2. § un KTKAB 1229. kan. 2. §), viņam ir pienākums nekavējoties par to ziņot notikuma vietas ordinārijam vai citam ordinārijam, kas minēts kanonos (134. KTK un 984. KTKAB), sal. *Vos estis lux mundi*.

3.2.4. Ikviens, bet jo sevišķi ticīgie laji, kuri darbojas katoliskās Baznīcas struktūrās, var sniegt ziņojumus, kas skar seksuālu vardarbību pret nepilngadīgo vai bezpaldzīgu personu (sal. *Vos estis lux mundi*, 3. art., 2. §).

3.2.5. Saskaņā ar Baznīcas tiesībām noilgums iestājas 20 gadus pēc nozieguma izdarīšanas, bet, ja runa ir par grēku pret nepilngadīgo personu, noilgums tiek skaitīts no brīža, kad cietušais sasniedz pilngadību, tātad tas iestājas dienā, kad viņš sasniedz 38 gadu vecumu. Atsevišķos gadījumos, kurus izskata individuāli, Ticības mācības dikastērija var nolemt nepiemērot noilguma noteikumu un noteikt krimināli administratīvu procesu vai krimināltiesas procesu pat pēc šā termiņa beigām, tāpēc ģenerālā priekšniece vai attiecīgās provinces priekšniece sāk sākotnējo izmeklēšanu arī attiecībā uz noilgušiem nodarījumiem.

4. KANDIDĀŠU UZŅEMŠANA KONGREGĀCIJĀ UN SĀKOTNĒJĀ FORMĀCIJĀ

4.1. Kandidātes, kuras pagātnē ir notiesātas par noziedzīgiem nodarījumiem pret nepilngadīgajiem vai par darbībām, kas saistītas ar bērnu pornogrāfiju, kā arī kandidātes, kuras pašas ir atzinušas šādu rīcību, netiek uzņemtas kongregācijā.

4.2. Kongregācijā netiek uzņemtas kandidātes, kurām ir konstatēti būtiski traucējumi personiskajā integritātē, psihoemocionālajā jomā vai seksualitātes izpratnē.

4.3. Katra kandidāte tiek pakļauta profesionālai psiholoģiskai izvērtēšanai un padziļinātai intervijai, lai objektīvi novērtētu viņas emocionālo stabilitāti, attiecību veidošanas spējas un psihoseksuālās attīstības līmeni. Šādas pārbaudes veic psihologs, kurš respektē kristīgo antropoloģiju un kongregācijas vērtības.

4.4. Kandidātes personības integritātes un psihoemocionālā brieduma jautājumi tiek iekļauti sarunās un izvērtējumos, kas notiek uzņemšanas procesa laikā.

4.5. Ja kandidātei tiek konstatēti acīmredzami trūkumi psihoemocionālajā vai seksualitātes briedumā, priekšnieču pienākums ir savlaicīgi tos atpazīt, izvērtēt un pieņemt atbilstošu lēmumu par kandidātes piemērotību klostera dzīvei.

4.6. Ja jebkurā sākotnējās formācijas posmā attiecībā uz kādu no kandidātēm rodas aizdomas, ka viņa jebkad ir izdarījusi pret nepilngadīgo vai neaizsargātu personu darbības, kas ir pretrunā Dekalogā ietvertajam sestajam bauslim, priekšnieces veiks rūpīgu situācijas pārbaudi. Ja apsūdzības apstiprināsies, šāda kandidāte tiks nekavējoties izslēgta.

4.7. Gadījumā, ja par māsas, kura ir devusi mūžīgos svētsolījumus, rīcību rodas aizdomas, kas vismaz varētu liecināt par pārkāpumu pret Dekalogā ietverto sesto bausli attiecībā uz nepilngadīgo vai neaizsargātu personu, viņa uz laiku, kamēr lieta tiek izmeklēta, tiks atbrīvota no pienākumiem, kas saistīti ar saskarsmi ar nepilngadīgajiem un/vai neaizsargātajām personām.

4.8. Ja šāds gadījums notiktu ar māsu, kura ir devusi mūžīgos svētsolījumus, priekšniece rīkosies saskaņā ar Svētā Krēsla un Latvijas Bīskapu konferences norādījumiem šajā jautājumā.

5. AIZLIEGTA RĪCĪBA, PAR KURU JĀZIŅO TIESĪBAIZSARDZĪBAS IESTĀDĒM

5.1. Saņemot ziņojumu par iespējamu noziedzīgu nodarījumu, tiek apkopota būtiskā informācija: kas noticis, kad un kur tas noticis, kura persona cietusi, kāda aizliegtā darbība veikta un kādos apstākļos. Tiek izvērtēta ziņojuma ticamība, pārbaudot, vai aprakstītie fakti atbilst noziedzīga nodarījuma pazīmēm, vai nav notikusi personas sajaukšana un vai apsūdzētā persona varēja atrasties notikuma vietā. Ja apsūdzība attiecas uz BVJM māsu kalponi, augstākā priekšniece, kurai šī māsa ir pakļauta, tiek nekavējoties informēta.

5.2. Ja apsūdzības ir vērstas pret BVJM māsu kalpoņu kongregācijas locekli, tiek veikta sākotnējā izmeklēšana. Tiklīdz apsūdzība tiek atzīta par ticamu, informācija nekavējoties tiek nodota tiesībsardzības iestādēm.

5.3. Ja kongregācijas locekle ir notikuma aculieciniece, viņas rakstiskais apraksts — pat īsa piezīme — tiek uzskatīts par faktu apliecinājumu. Pamatojoties uz to, nekavējoties tiek uzsākti nepieciešamie pasākumi, iesaistot tiesībsardzības iestādes.

5.4. Ja informācija par iespējamu noziegumu tiek saņemta no cietušā vai trešās personas, tiek sagatavots sarunas protokols, kuru, ja iespējams, paraksta informācijas sniedzējs. Ziņotājs tiek informēts par spēkā esošajiem noteikumiem un pienākumu ziņot tiesībsardzības iestādēm.

5.5. Ja kongregācijas loceklei ir informācija par iespējamu noziegumu, ziņošana tiesībsardzības iestādēm parasti notiek pēc tam, kad par situāciju ir informēta augstākā priekšniece, kurai māsa ir tieši pakļauta.

5.6. Grēksūdzes noslēpums ir absolūts un nekādā veidā nedrīkst tikt atklāts, pat netieši. Tā pārkāpšana rada kanoniskajās tiesībās noteiktās sekas. Šo principu nostiprina arī Latvijas Republikas un Svētā Krēsla līguma 7. pants.

5.7. Baznīca līdzīgi aizsargā arī garīgās vadības laikā uzticēto informāciju. Tomēr garīgais vadītājs cenšas pārliecināt personu, kurai ir informācija par seksuālu izmantošanu, ziņot par to atbildīgajām iestādēm un piedāvā tai nepieciešamo atbalstu.

5.8. Ja saņemtā informācija par iespējamu nodarījumu neapstiprinās, tiek sagatavots rakstisks ziņojums ar pamatojumu un iesniegts augstākās priekšnieces slepenajā arhīvā.

5.9. Ja tiek konstatēts, ka apsūdzības ir nepamatotas, tiek veikti atbilstoši pasākumi, lai aizsargātu nepamatoti apsūdzētās māsas un kongregācijas labo vārdu.

6. REAĢĒŠANAS PRINCIPI, JA IR NOZIEGUMA PAZĪMES VAI ZIŅAS PAR NOZIEGUMU

6.1. Saskaņā ar kanoniskajām tiesībām, Latvijas likumdošanu un cietušo aizsardzības principiem ordinārijam un augstākajām priekšniecēm ir pienākums veikt sākotnējo izmeklēšanu gadījumos, kas saistīti ar nepilngadīgo vai neaizsargāto personu seksuālu izmantošanu. Tas nozīmē, ka jāievēro šajā nodaļā noteiktā procedūra un jānodrošina visi nepieciešamie pasākumi cietušo aizsardzībai, atbalstam un taisnīguma nodrošināšanai.

6.2. Par ziņojuma pieņemšanu un lietas izskatīšanu atbild augstākā priekšniece. Pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem viņa to nodod kompetentai personai, piemēram, bērnu, jauniešu un citu aprūpējamo personu aizsardzības delegātei. Delegātu un pilnvaroto personu aktuālie kontakti ir pieejami Delegatūras tīmekļa vietnē: www.kalpones.lv.

6.3. Seksuālās izmantošanas upurim un viņa tuviniekiem tiek nodrošināta droša, cieņpilna un atbalstoša vide. Tiek piedāvāta iespēja saņemt specializētu garīgo un psiholoģisko palīdzību, kā arī tiek nodrošināta gatavība uzklaut un pieņemt viņu sniegto informāciju.

6.4. Sākotnējā kanoniskā izmeklēšana tiek uzsākta vienmēr, ja ziņojums šķiet vismaz ticams. Ja augstākā priekšniece pieņem lēmumu par izmeklēšanas sākšanu, tā tiek uzticēta kompetentai personai. Izmeklēšanas mērķis ir savākt nepieciešamos faktus, novērtēt ziņojuma ticamību un novērst iespējamu turpmāku kaitējumu. Pirmā informācija par apsūdzētās rīcību tiek pārbaudīta, stingri ievērojot konfidencialitāti.

6.5. Sākotnējās izmeklēšanas laikā tiek apkopoti visi būtiskie materiāli: cietušo un liecinieku

liecības, dokumenti un citi pierādījumi. Augstākajai priekšniecei ir tiesības piemērot Kanonisko tiesību kodeksa 1722. kanonā paredzētos preventīvos pasākumus, lai nodrošinātu drošību un nepieļautu iespējamu turpmāku kaitējumu līdz lietas izskatīšanai.

6.6. Apsūdzētajai līdz vainas pierādīšanai administratīvā vai kriminālprocesā ir spēkā nevainīguma prezumpcija. Viņai tiek nodrošinātas tiesības uz aizstāvību, kā arī iespēja saņemt psiholoģisko un juridisko palīdzību. Ja apsūdzības neapstiprinās, tiek veikti pasākumi, lai atjaunotu viņas labo vārdu.

6.7. Kanoniskā izmeklēšana atšķiras no valsts iestāžu veiktās izmeklēšanas. Ja notiek valsts iestāžu process, kanoniskā izmeklēšana tiek veikta tādā apjomā, kāds ir iespējams, ievērojot valsts noteiktos juridiskos ierobežojumus. Augstākajai priekšniecei ir pienākums iepazīties ar valsts iestāžu lēmumiem un ņemt tos vērā savos turpmākajos lēmumos. Kriminālo un civiltiesisko atbildību par nodarījumu kā fiziska persona uzņemas vainīgā.

7. RĪCĪBA KONKRĒTU APSŪDZĪBU GADĪJUMĀ

7.1. Nekādā gadījumā nav pieļaujama klusēšana, slēpšana vai jebkāda veida līdzdalība situācijās, kas saistītas ar iespējamu seksuālu vardarbību pret nepilngadīgajiem vai bezpalīdzīgām personām. Ikvienai personai, kurai ir informācija vai pamatotas aizdomas par šādu vardarbību Baznīcas vidē, ir pienākums nekavējoties ziņot par viņa rīcībā esošajiem faktiem kompetentām Baznīcas amatpersonām.

7.1.1. Ziņošana ir būtiska, lai:

- nodrošinātu nepilngadīgo un bezpalīdzīgo personu aizsardzību;
- veicinātu patiesības noskaidrošanu;
- atjaunotu taisnīgumu, ja tas ticis pārkāpts.

7.1.2. Ja sarunas laikā (ar cietušo, viņa tuviniekiem vai citām personām) tiek sniegta informācija par iespējamu māsas nepieņemamu rīcību, ir jāievēro šādi principi:

- uzklaustīt uzmanīgi un cieņpilni, noskaidrojot pamatinformāciju par notikuma laiku, vietu un apstākļiem, bet neiztaujājot sīkāk.
- izrādīt sapratni un ieinteresētību, neizsakot vērtējošus spriedumus;
- pierakstīt būtiskos faktus, lai nodrošinātu precīzu informācijas nodošanu;
- informēt ziņotāju, ka lieta tiks nodota tālāk un kongregācija rīkosies saskaņā ar valsts un kanoniskajiem tiesību aktiem;
- ja iespējams vainīgais nav kongregācijas loceklis, ziņotājam jāpiedāvā palīdzība sazināties ar atbilstošo tiesībsargājošo iestādi;
- ja ziņotājs vēlas runāt uzticamas personas klātbūtnē, šī vēlme ir jārespektē.

7.1.3. Ja esi norīkota kā pirmā kontaktpersona:

- veic tikai sākotnējo uzklaušīšanu,
- neuzsāc patstāvīgu izmeklēšanu,
- neatvainojies cietušā vārdā,
- nekavējoties nodod lietu pilnvarotajai personai.

7.1.4. Diskrētums un komunikācija:

- vienmēr ievēro konfidencialitāti;
- neizplati informāciju un neizsaki personīgus viedokļus par notikušo;
- ja lieta kļūst publiska, komentārus sniedz tikai oficiāli pilnvarota persona (preses sekretārs vai priekšnieces norīkota pārstāve).

7.1.5. Gadījumā, ja apsūdzētā ir kāda kongregācijas locekle, augstākā priekšniece norīko personu, kas ir pilnvarota izteikties par šo jautājumu kongregācijas vai delegatūras vārdā. Tev jāievēro piesardzība, izsakot savu viedokli par šīm apsūdzībām, jo īpaši tādēļ, ka tev nav pilnīgas informācijas par lietu.

7.2. Ja apsūdzēta esi tu pati:

7.2.1. Nekavējoties ziņo priekšniecei.

Pat ja uzskatī apsūdzības par nepamatotām, tev jāņem vērā, ka iesaistītai personai nav

objektivitātes, un nekavējoties jāinformē augstākā priekšniece vai viņas pilnvarotā persona.

7.2.2. Izvairies no kontakta ar apsūdzētāju.

Tiešs kontakts var tikt interpretēts kā spiediens vai mēģinājums ietekmēt liecību, tādēļ tas ir jāizvairās.

7.2.3. Sadarbība ar izmeklēšanu.

Tava galvenā rīcība ir:

- pilnīga sadarbība ar personu, kas atbild par lietas izskatīšanu;
- labas gribas demonstrēšana visā procesa laikā.

7.3. Ja kongregācijā izplatās baumas par iespējamu pārkāpumu, nekavējoties informē priekšnieci. Pat ja informācija šķiet nenozīmīga vai nepamatota, tā jānodod augstākajai priekšniecei vai viņas pilnvarotajai personai, lai savlaicīgi novērstu riskus.

BVJM kongregācija nopietni izturas pret jebkuru informāciju par iespējamu pārkāpumu.

Izmeklēšanu veicošā persona:

- apkopo informāciju no visiem pieejamajiem avotiem,
- izvērtē faktus,
- rīkojas saskaņā ar noteikto procedūru.

7.3.1. Priekšnieces pienākumi.

Ja nepieciešams, augstākā priekšniece uzsāk sākotnējo izmeklēšanu vai veic citus pasākumus, kas paredzēti kanoniskajos un kongregācijas normatīvajos aktos.

7.4. No kā jāizvairās visos gadījumos:

7.4.1. Izvairīties no jebkādas rīcības, kas var radīt pārpratumus.

Jānodrošina vide, kurā valda savstarpēja uzticēšanās un rūpes par drošību. Jāizslēdz jebkāda rīcība, kas varētu tikt interpretēta kā vardarbīga, neprofesionāla vai nevērīga.

7.4.2. Izvairīties no iespaida par noklusēšanu.

Nedrīkst radīt iespaidu, ka iestādes reputācija ir svarīgāka par cietušā labklājību.

7.4.3. Neattaisnot pārkāpumus un neizdarīt pārsteidzīgus secinājumus.

Jebkura rīcība jābalsta faktos un profesionālā izvērtējumā.

7.4.4. Neveikt nekādas darbības patstāvīgi.

Jebkura rīcība lietā jāveic tikai saskaņā ar pilnvarotās personas norādījumiem.

7.4.5. Ziņošana Baznīcas institūcijām nekādā veidā neizslēdz un nekavē sūdzības iesniegšanu Latvijas Republikas kompetentajās iestādēs. Gluži pretēji — personas tiek skaidri un nepārprotami mudinātas to darīt.

Ikvienam ziņotājam par iespējamu seksuālu vardarbību pret nepilngadīgo Baznīcas vidē, kā arī personai, kas norāda, ka pati ir cietusi no šāda nozieguma, un/vai viņas vecākiem vai aizbildņiem tiek sniegta skaidra informācija par:

- tiesībām un iespējām iesniegt sūdzību valsts institūcijās saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem,
- to, ka Baznīcas kanoniskā procedūra ir neatkarīga no valsts procesa un to neaizstāj.

7.5. Baznīcas amatpersonām ir pienākums pašām nekavējoties ziņot Latvijas Republikas kompetentajām iestādēm, ja tām kļūst zināma informācija vai pamatotas aizdomas par iespējamu seksuālu vardarbību pret nepilngadīgo vai bezpalīdzīgu personu, neatkarīgi no tā, vai cietušais vai viņa ģimene ir iesnieguši sūdzību. Šis pienākums izriet no Latvijas Republikas bērnu tiesību aizsardzības normām un attiecas uz visiem Baznīcas darbiniekiem, garīdzniekiem un brīvprātīgajiem.

Šajā dokumentā ietvertie noteikumi un procedūras ir spēkā apustuliskajā darbā, ko visā Latvijā veic BVJM māsu kalpoņu kongregācija. Šīs vadlīnijas tiek regulāri pārskatītas vismaz reizi trīs gados, un, ja nepieciešams, tās tiek atjaunotas.

Rīga, 2026. gada 20. janvāris

Ginta Mākulēna
Bezvainīgās Vissvētākās Jaunavas Marijas
māsu kalpoņu kongregācijas
Latvijas delegatūras delegāte